

DANMARKS FORSKNINGS- POLITISKE RÅD

SAMFUNDETS INVESTERING I UNIVERSITETERNE ER AFGØRENDE FOR AT SKABE VÆKST OG VÆRDI I FREMTIDEN

Investeringen i universiteterne resulterer i tre værdistrømme: forskningsresultater kommunikeret i videnskabelig form, forskningsbaseret uddannelse af kandidater i henhold til samfundets behov og udveksling af forskningsrelevant viden med det omgivende samfund. Det er samfundets ansvar løbende at definere mål og tilbyde rammer, der muliggør den størst mulige værdiskabelse med udgangspunkt i tillid til lederne og de enkelte forskere. Det er universitetsledernes ansvar løbende at pleje samfundets investering, således at hele værdiskabelsen anerkendes, synliggøres og øges. Det er forskernes ansvar løbende at udvikle deres indsats i lyset af samfundets behov for kvalitet og kvantitet i alle tre værdistrømme.

Universitetsloven slår fast, at universitetets primære opgave er at drive forskning og give forskningsbaseret uddannelse på højeste internationale niveau samt at udbrede kendskabet til de resultater, der udspringer af forskningen. Siden 2003 har loven desuden understreget betydningen af vidensudveksling som det tredje ben i universiteternes formål. På papiret er det altså ikke noget nyt, at universiteterne skal samarbejde med det omgivende samfund, og at universiteternes forsknings- og uddannelsesresultater skal bidrage til at fremme vækst, velfærd og udvikling i samfundet.

Men de senere års øgede offentlige investeringer i forskning og uddannelse ved universiteterne og den politiske og samfundsmæssige vægtning af viden og vækst har alligevel medført nye forventninger til universiteterne. Der er i dag en stærk forventning fra samfundet om, at universiteterne og forskningen tager ansvar, forholder sig og bidrager aktivt til udvikling og værdiskabelse i sam-

fundet. Viden er universiteternes kernekompetence, og samfundet forventer at få afkast af den øgede investering.

Danmarks Forskningspolitiske Råd mener, at vi i Danmark kan blive endnu bedre til at bruge den forskningsbaserede viden og uddannelse som udgangspunkt for løsning af komplekse samfundsproblemer og udvikling af nye og bedre processer, produkter og services i både den offentlige og private sektor; det er grundlaget for at styrke vores konkurrencedygtighed i det internationale videnssamfund. Det betyder ikke, at universiteterne skal ændre forskningsprioriteter. Men det betyder, at universiteterne løbende bør se på, hvordan de fungerer på de indre linjer i forhold til at leve op til samfundets forventning om, at universiteterne, forskningen og den enkelte forsker bidrager til at skabe værdi.

Danmarks Forskningspolitiske Råd mener, at universiteterne kan blive endnu bedre til at udnytte deres potentiale som skaber af værdi i samfundet. Men det kræver et samarbejde mellem universiteter og myndigheder at skabe nogle rammer, der understøtter universiteterne og forskerne i at levere værdi til erhvervslivet, den offentlige sektor og samfundet som helhed.

For det første kræver det naturligvis, at samfundet foretager de nødvendige investeringer. Derudover er det de offentlige myndigheders ansvar løbende at tilbyde rammer, der muliggør den størst mulige værdiskabelse med udgangspunkt i tillid til lederne og de enkelte forskere. Det betyder bl.a., at der ligger en opgave i at få samordnet og reduceret mængden af dokumentationskrav og detaljerede målepunkter, som de danske universiteter skal leve op til. En kultur af tillid kan give universiteterne og forskerne den fleksibilitet, der er nød-

vendig for at kunne levere de bedste resultater inden for både forskning, uddannelse og vidensudveksling.

For det andet har ledelsen på universiteterne en opgave i forhold til løbende at pleje samfundets investering. Universiteterne skal blive bedre til at sætte fokus på, anerkende og synliggøre den værdiskabelse, der udspringer af den offentlige forskning ved universiteterne. Det kræver bl.a. en struktur og organisering internt på universiteterne, der skaber de rette incitamenter og belønner samspil og vidensudveksling. Der er behov for at understøtte en organisatorisk kultur, der fremmer ideen om værdiskabelse som et omdrejningspunkt for universiteternes forskning, uddannelse og vidensudveksling; en kultur hvor man tager aktivt ansvar for universitetets og forskningens betydning i videnøkonomien.

I den forbindelse har også forskerne et ansvar for løbende at udvikle deres indsats i lyset af samfundets behov for kvalitet og kvantitet i alle tre værdistrømme (forskning, forskningsbaseret uddannelse og vidensudveksling). Det er forskerne, der udgør den underliggende drivkraft i den værdiskabelse, der finder sted på universiteterne.

Endelig er det afgørende, at universiteterne bliver bedre til at synliggøre kvaliteten og omfanget af deres værdiskabelse for samfundet som helhed. Vigtigheden af fortsat at skabe samfundsmæssig værdi ved at investere offentlige penge i udviklingen af viden og i forskningsbaseret uddannelse ved de danske universiteter kan nemt gå tabt i en inputdiskussion om fordelingen af, størrelsen på og anvendelsen af de offentlige midler til forskning og uddannelse.

I den forbindelse er det vigtigt, at universiteterne som organisationer samt forskerne, der udfører forskningen i regi af universiteterne, er med til at definere, hvad det er for en værdi, de skaber inden for såvel forskning og uddannelse som vidensudveksling, og hvordan denne værdi kan synliggøres.

Universiteterne og forskerne skal derfor have handlefrihed og råderum til at forfølge specifikke ambitioner og visioner. Men samfundets investering forpligter også. I Danmarks Forskningspolitiske Råds optik, er der ikke en modsætning mellem på den ene side fremragende forskning og uddannelse af højeste kvalitet og på den anden side skabelse af samfundsmæssig værdi. I stedet ser Danmarks Forskningspolitiske Råd et sådant samspil som en væsentlig forudsætning for fortsat øgede investeringer i universiteterne og som en ideel basis for en direkte kommunikation mellem forskerverdenen og det omgivende samfund.